

ความสัมพันธ์ของคู่สนทนากับการใช้คำเรียกขานภาษาจีน ในสมัยปัจจุบัน

พชรมน ซื่อสัจฉิโสสกุล, รุจิรา ศรีสุภา

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

อีเมล : pacharamon.s@nrru.ac.th

รับบทความ: 25 มกราคม 2565

แก้ไขบทความ: 28 กันยายน 2565

ตอบรับบทความ: 27 ธันวาคม

บทคัดย่อ: บทความนี้นำเสนอความสัมพันธ์ของคู่สนทนากับการใช้คำเรียกขานภาษาจีนในสมัยปัจจุบัน ดำเนินการวิจัยคำเรียกขานภาษาจีนผ่านมุมมองทฤษฎีวิัจจนปฏิบัติศาสตร์ที่เชื่อว่ามนุษย์ใช้ภาษาเพื่อกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ดังนั้นภาษาที่ใช้จึงแตกต่างกันออกไปตามสถานการณ์ งานวิจัยชิ้นนี้จึงทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้คำเรียกขานภาษาจีนจากความสัมพันธ์ของคู่สนทนา 3 ด้าน คือเพศ ความใกล้ชิดกับฐานะ และอารมณ์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลคำเรียกขานภาษาจีนจากละครโทรทัศน์จีนผ่านแอปพลิเคชัน WeTV (พ.ศ. 2561-2564) จำนวน 18 เรื่อง จากการศึกษาพบว่า 1) เพศมีผลต่อโครงสร้างและการเลือกใช้คำเรียกขานภาษาจีน 2) ความใกล้ชิดระหว่างบุคคลและฐานะส่งผลต่อการเลือกใช้คำเรียกขานภาษาจีน ผู้เรียกที่มีความสนิทสนมและมีฐานะสูงหรือเท่ากับผู้ที่ถูกเรียกมักใช้ “ชื่อ” เป็นคำเรียกขาน แต่เมื่อผู้เรียกที่มีฐานะต่ำกว่าผู้ที่ถูกเรียกมักจะใช้คำเรียกขานภาษาจีนรูปแบบ “ตำแหน่ง/ฐานะ/อาชีพ” หรือ “คำเรียกเพศชาย/หญิง” 3) อารมณ์มีผลต่อการเลือกใช้คำเรียกขานภาษาจีน กล่าวคือในสถานการณ์ที่ผู้เรียกอยู่ในอารมณ์ปกติ อารมณ์เศร้า หรืออารมณ์กลัวจะมีการใช้คำเรียกขานรูปแบบคล้ายคลึงกัน แต่เมื่อผู้เรียกอยู่ในอารมณ์ร่าเริงหรืออารมณ์โกรธ จะปรากฏการใช้ “คำนามอื่นๆ” เพิ่มเข้ามา

คำสำคัญ: คำเรียกขาน; ความสัมพันธ์ของคู่สนทนา; ภาษาจีนปัจจุบัน; วิัจจนปฏิบัติศาสตร์

The Relationship of Interlocutors and the Use of Address terms in Modern Chinese

Pacharamon Suesajluesakul, Ruchira Srisupha

Department of Chinese language, Faculty of Humanities and Social sciences,

Nakhon Ratchasima Rajabhat University 30000

E-Mail : pacharamon.s@nrru.ac.th

Received: 25th January 2022

Revised: 28th September 2022

Accepted: 27th December 2022

Abstract: This article aims to present the relationship of Interlocutors and the use of Address terms in modern Chinese, applying Pragmatic theory which states that people use language to do things, and use language differently depending on the situation they are in. The purpose of research is therefore to find out the use of Chinese address terms based on three factors: gender, social status and degrees of intimacy, and emotions between interlocutors. The samples of Chinese address terms in this research were collected from eighteen Chinese tv series on WeTv app (2018-2021). The results were found as follows; 1) Gender factor not only influenced the forms of Chinese address, but also influenced the choice of address terms. 2) Social status and degrees of intimacy are two factors influencing the choice of Chinese address terms. The speakers address intimate interlocutors who have the equal or lower social status by their's "Name". In contrast, the speakers used "Position/Status/Career" and "Male/Female address term" to address persons of higher social status or older person. 3) Emotional factor, Chinese people used the similar forms of address when they feel normal, sad or fear, but they used "Other Nouns" to address addressee when they feel happy or angry.

Keywords: Address terms; relationship of interlocutors; modern Chinese;
Pragmatics

对话者身份与现代汉语称呼语的使用情况研究

徐璇，刘丽君

泰国呵叻皇家大学人文社会科学学院中文系，呵叻府，30000

电子邮箱: pacharamon.s@nrru.ac.th

收稿日期: 2022-01-25

修回日期: 2022-09-28

接受日期: 2022-12-27

摘要: 本研究以对话者的身份与现代汉语称呼语的使用情况为研究对象，以语用学为理论依据。语用学认为人们往往以言行事，因此人们会根据不同的交际环境使用不同的语言。在语用学理论指导下，本研究将基于对话者的性别、地位与亲疏以及情绪共三个变量对现代汉语称呼语的使用进行研究，主要语料来源于 WeTV 视频平台中的 18 部中国电视剧（2018-2021 年）。研究发现：1）对话者的性别不但影响到汉语称呼语的结构，而且影响汉语称呼语的使用；2）对话者的亲疏度对汉语称呼语有一定的影响。说话者在地位比听者高或两者之间地位平等时，一般使用“名”类的称呼语，相反的，说话者在地位比听者低时，一般使用“地位/身份/职业”类或“特指男性/女性”类的称呼语；3）说话者的情绪也会影响到称呼语的使用。当说话者带着一般或悲伤或恐惧的心情时，使用频率最高的前五位的称呼语几乎相同。但是，当说话者带着快乐或愤怒的心情时，会使用“其他名词”类的称呼语。

关键词: 称呼语；对话者身份；现代汉语；语用

บทนำ

คำเรียกขาน เป็นองค์ประกอบส่วนแรกของผู้พูดใช้เรียกอีกฝ่ายเพื่อเริ่มต้นบทสนทนา นักภาษาศาสตร์ต่างกล่าวว่า คำเรียกขานนอกจากจะใช้เพื่อเรียกขานแล้ว คำเรียกขานยังแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียกและผู้ที่ถูกเรียกได้อีกด้วย Coates (1992) ได้ให้แนวคิดเรื่องคำเรียกขานไว้ว่า คำเรียกขาน คือ คำที่ผู้พูดใช้เรียกผู้ฟัง เช่น คำสรรพนาม ชื่อ คำที่แสดงสถานภาพและความสัมพันธ์ ความสนิทสนมระหว่างผู้เรียกกับผู้ที่ถูกเรียก กัลยาติงศภัทย์และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2531) ได้ให้คำนิยามของคำเรียกขานไว้ว่า คำเรียกขานคือ คำหรือวลีที่ผู้พูดใช้เรียกผู้ฟังก่อนที่จะพูดเรื่องต่าง ๆ เป็นคำที่แสดงระดับทางสังคมของผู้ฟังตามที่คุณผู้พูดมองเมื่อเปรียบเทียบกับตนเอง สอดคล้องกับนันทิกานต์ จันทร์อภิบาล (2554) ที่กล่าวว่า คำเรียกขานเป็นคำที่ผู้พูดใช้เรียกผู้ฟังเพื่อเริ่มบทสนทนา โดยผู้พูดเลือกใช้คำเรียกขานให้เหมาะสมกับผู้ฟัง คำเรียกขานมีได้หลายประเภท เช่น คำสรรพนาม คำเรียกญาติ คำเรียกอาชีพ เป็นต้น จันทิมา อังคพณิชกิจ (2557) ให้ความหมายของคำเรียกขานว่า คำเรียกขาน เป็นคำที่ใช้เรียกบุคคลเมื่อต้องการปฏิสัมพันธ์กัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสื่อสารแบบต่อหน้า

ส่วนความหมายของคำเรียกขานในภาษาจีนนั้น นักภาษาศาสตร์ชาวจีนจะใช้คำว่า เจิงฮูยฺหวี่ (称呼语) และ เจิงเว่ยยฺหวี่ (称谓语) ที่หมายถึง “คำเรียกขาน” ในภาษาไทย ซึ่งพจนานุกรมภาษาจีนปัจจุบัน พิมพ์ครั้งที่ 7 (《现代汉语词典》第七版) ได้ให้ความหมายของ “เจิงฮู” (称呼) ว่าหมายถึง 1. คำกริยา แปลว่า เรียก 2. คำนาม แปลว่าชื่อเรียกที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือแสดงสถานภาพของบุคคลตรงข้าม ใช้เรียกซึ่งหน้าหรือกล่าวถึงลับหลังก็ได้¹ ส่วน “เจิงเว่ย” (称谓) เป็นคำนาม หมายถึง ชื่อเรียกที่ได้จากสถานภาพอาชีพ ฯลฯ ของบุคคลอื่นเนื่องมาจากความสัมพันธ์ของบุคคลในเครือญาติหรือความสัมพันธ์รูปแบบต่าง ๆ² (ฝ่ายบรรณาธิการพจนานุกรม ศูนย์ภาษาสถาบันวิทยาศาสตร์และสังคมแห่ง

¹ 1. (动) 叫 2. (名) 当面招呼或背后指称用的表示彼此关系或对方身份的名称

² (名) 人们由于亲属或其他方面的相互关系, 以及身份、职业等而得来的名称

ประเทศจีน, 中国社会科学院语言研究所词典编辑室, 2016) หม่า หงจีและฉาง ชิงเฟิง (马宏基、常庆丰, 1998) ได้กล่าวว่า เจิงชู่ยฺหวี่ (称呼语) ก็คือ เจิงเว่ยยฺหวี่ (称谓语) ชนิดหนึ่งที่ใช้ในการเรียกขานซึ่งหน้า เช่น คำว่า“ต้ามา” (大妈) ใช้เรียกหญิงที่มีอายุ หรือคำว่า “เหล่าซือ” (老师) ใช้เรียกครูหรืออาจารย์ เป็นต้น ในขณะที่ เจิงเว่ยยฺหวี่ (称谓语) ใช้เรียกกลับหลังหรือเรียกเพื่อต้องการกล่าวถึง เช่น ต้าอี้จี้ (大姨子 พี่สาวของภรรยา) เสี่ยวจิวจี้ (小舅子 น้องชายของภรรยา) เป็นต้น นอกจากนี้ เจิงเว่ยยฺหวี่ (称谓语) บางคำก็ใช้เพียงเพื่อระบุถึงกลุ่มคนหรือตำแหน่งของบุคคลบางกลุ่ม เช่น กั้นปู้ (干部 เจ้าหน้าที่ราชการ) ชังเหริน (商人 พ่อค้า) และบางคำก็ไม่ได้ถูกใช้แล้ว เพราะบุคคลเป้าหมายที่ต้องการเรียกสาบสูญไปจากปัจจุบันแล้ว เช่น ไท่เจี้ยน (太监 ขันที) เฟยจี้ (妃子 พระสนมเอก) เป็นต้น

จากความหมายของคำเรียกขานข้างต้นจะเห็นว่า การใช้คำเรียกขานนั้นแปรเปลี่ยนไปตามความสัมพันธ์ ฐานะ และความใกล้ชิดระหว่างผู้เรียกและผู้ที่ถูกเรียก กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนาหรือก็คือ “ผู้เรียก” กับ “ผู้ที่ถูกเรียก” นั้นเป็นปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดการใช้คำเรียกขานรูปแบบต่าง ๆ ดังนั้นเพียงแค่ศึกษาหรือเรียนรู้คลังคำศัพท์เกี่ยวกับคำเรียกขานนั้นไม่เพียงพอ แต่ต้องสามารถประยุกต์ใช้คำเรียกขานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ด้วย เช่น คำเรียกขานระหว่างคู่รักชาวจีนมักใช้ “จู” (猪 หมู) มาเป็นส่วนประกอบในคำเรียกขาน เพื่อเรียกคู่รักของตนด้วยความเอ็นดูคล้ายหมูตัวอ้วน เช่น “เป็นจู” (笨猪 หมูโง่) “หล่านจู” (懒猪 หมูขี้เกียจ) เป็นต้น หรือแม้แต่คำว่า “ซินอ้ายเตอ” (亲爱的 ที่รัก) ที่ในปัจจุบันไม่ได้จำกัดการใช้เฉพาะคู่รักเท่านั้น แต่สามารถใช้เป็นคำเรียกขานระหว่างแม่ค้ากับลูกค้าได้ด้วย

สำหรับการศึกษาคำเรียกขานภาษาจีนนั้น มีนักวิชาการหลายท่านได้ทำการศึกษา คำเรียกขานภาษาจีนในประเด็นต่าง ๆ เช่น ดิง เจียเฟิน (2548) และเมซหม สอดส่องภฤษ (2553) ศึกษาโครงสร้างและรูปแบบคำเรียกขานภาษาจีนรวมถึงการใช้คำเรียกขานตามบริบทของผู้เรียกและผู้ที่ถูกเรียก ได้แก่เพศ อายุ ความใกล้ชิด และระดับชั้นทางสังคม ฉิน สหวิ (秦旭, 2001) ศึกษาคำเรียกขานภาษาจีนผ่านมุมมองทฤษฎีวิัจจนกรรมโดยมุ่งศึกษาเจตนา

และหน้าที่ในการใช้คำเรียกขาน เหวิน เจวียนเจวียน (任娟娟, 2019) และฉี ฮุยเจี๋ย (齐会杰, 2020) ศึกษาปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงคำเรียกขานภาษาจีนที่มีความหมายกว้างออก โดยพบว่าคำเรียกขานนอกจากจะใช้เรียกเพื่อให้ผู้ที่ถูกเรียกสนใจแล้ว ยังสามารถใช้เพื่อสร้างความประทับใจและลดระยะห่างระหว่างผู้ฟังและผู้พูด เช่น เรียกบุคคลที่ไม่ใช่ญาติด้วยคำเรียกญาติ เรียกขานผู้จัดการด้วยความนับถือว่า ต้าเหลาป๋ัน (大老板 เจ้านายใหญ่) เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการที่มุ่งศึกษาโครงสร้างคำเรียกขานภาษาจีนบางประเภท เช่น การวิจัยคำเรียกขานภาษาจีนโครงสร้าง “นามสกุล+คำเรียกขาน (姓+称呼语)” ของ อู๋ เสี่ยวจวิน (吴晓君, 2006) การวิจัยคำเรียกขานภาษาจีนโครงสร้าง “เสี่ยว+นามสกุล+พี่ชาย/พี่สาว (小+姓氏+哥/姐)” ของอี เจิ้งจง (易正中, 2013) การวิจัยคำเรียกขานภาษาจีนโครงสร้าง “เหล่า/เสี่ยว+นามสกุล (老/小+姓)” ของเฉิน จื่อฟาง (陈芝芳, 2014) เป็นต้น จากข้อมูลดังกล่าวมาจะเห็นได้ว่าคำเรียกขานภาษาจีนได้รับความสนใจในการศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การศึกษาโครงสร้างคำเรียกขานภาษาจีน เจตนาการใช้คำเรียกขานภาษาจีน จนถึงการใช้คำเรียกภาษาจีนตามบริบทของผู้เรียกและผู้ที่ถูกเรียก แต่ยังคงขาดการศึกษาคำเรียกขานภาษาจีนผ่านอารมณ์ของผู้เรียก ซึ่งจากการศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำเรียกขาน การดูแลครอบครัว และการใช้คำเรียกขานในชีวิตประจำวัน ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้เรียกไม่ได้ใช้คำเรียกขานตามหลักการความสุภาพ (Politeness Principle) ในการสื่อสารเสมอไป เช่น ในขณะที่ผู้เรียกอยู่ในอารมณ์โกรธมักจะเลือกใช้คำเรียกขานที่ไม่สุภาพเพื่อโจมตีผู้ที่ถูกเรียก Yang (2010) ได้กล่าวไว้ว่า คนหนึ่งคนมักจะมีรูปแบบการใช้คำเรียกขานที่หลากหลาย เพื่อแสดงออกถึงการเคารพ การชื่นชม การสบประมาท หรือแม้แต่การด้อยคุณค่าบุคคลอื่น จากเหตุผลเหล่านี้ทำให้ทราบว่าการวิจัยทางด้านอารมณ์ก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการใช้คำเรียกขานของผู้เรียกเช่นกัน

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาคำเรียกขานภาษาจีนผ่านมุมมอง ทฤษฎีวิจันปฏิบัติศาสตร์ ที่เชื่อว่ามนุษย์สามารถใช้ภาษาเพื่อกระทำการใดสิ่งหนึ่งให้เราได้ ดังคำกล่าวของ Austin (1962) ว่า “By saying or in saying something, we are doing

something” เมื่อมนุษย์ใช้ภาษาเพื่อกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งจึงทำให้การใช้ภาษาของมนุษย์แตกต่างกันไปตามสถานการณ์ ซึ่งหนึ่งในปัจจัยหลักที่ทำให้การใช้ภาษาแตกต่างกันคือ คู่สนทนา (interlocutors) ปัจจัยด้านคู่สนทนาประกอบด้วยอายุ เพศ สถานภาพ (status) และบทบาท (role) ตลอดทั้งความสัมพันธ์ (relationship) ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง (ดิยู ศรีนราวัฒน์, 2559) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์การใช้คำเรียกขานภาษาจีนในสมัยปัจจุบันกับปัจจัยด้านคู่สนทนาสามด้านคือ เพศ ความใกล้ชิดกับฐานะ และอารมณ์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลคำเรียกขานภาษาจีนจากละครโทรทัศน์จีนซึ่งเอื้อต่อการสังเกตและจดบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพทางสังคมระหว่างคู่สนทนา ไม่ว่าจะเป็นเพศ ความใกล้ชิด ฐานะและอารมณ์ นอกจากนี้ละครโทรทัศน์จีนยุคปัจจุบันยังเป็นแหล่งข้อมูลขนาดใหญ่ที่สามารถเก็บรวบรวมคำเรียกขานภาษาจีนได้หลากหลายรูปแบบ และคำเรียกขานภาษาจีนเหล่านี้ต่างก็ถูกใช้ในสถานการณ์เสมือนจริง จึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเฉพาะคำเรียกขานที่ถูกใช้ขณะที่ผู้เรียกอยู่ในอารมณ์โกรธที่พบเห็นได้น้อยในสถานการณ์การสื่อสารจริง นอกจากนี้ การศึกษาการใช้คำเรียกขานภาษาจีนผ่านสถานการณ์การสื่อสารลักษณะต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนชาวไทยที่เรียนภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเรียนรู้และสามารถประยุกต์ใช้คำเรียกขานภาษาจีนรูปแบบต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการใช้คำเรียกขานภาษาจีนในสมัยปัจจุบันตามความสัมพันธ์ของคู่สนทนา 3 ด้านคือ เพศ ความใกล้ชิดกับฐานะ และอารมณ์ของผู้เรียก

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนากับการใช้คำเรียกขานภาษาจีนในสมัยปัจจุบัน เก็บรวบรวมตัวอย่างคำเรียกขานภาษาจีนที่ปรากฏในบทสนทนาของละครโทรทัศน์จีนยุคปัจจุบัน จากแอปพลิเคชัน WeTV ระหว่างปี ค.ศ. 2018 - ค.ศ.2021 (พ.ศ.2561-พ.ศ.2564)

ตามประเภทของละครที่ปรากฏในแอปพลิเคชัน WeTV รวม 6 ประเภท คือ ทรานส์ โรแมนติก Idol ขบขัน ระทึกขวัญ/สยองขวัญ และแอคชั่น โดยเลือกละครที่ได้รับความนิยมมากที่สุด ประเภทละ 3 เรื่อง รวม 18 เรื่อง³ และคำเรียกขาน (เชิงฮูหยิน หรือ เชิงเว่ยหยิน) ในงานวิจัยชิ้นนี้หมายถึง คำหรือกลุ่มคำที่ผู้เรียกใช้เรียกขานผู้ที่ถูกเรียก ซึ่งอาจจะเป็นผู้ฟัง หรือบุคคลที่สามในการสนทนา เพื่อเรียกความสนใจจากผู้ที่ถูกเรียก ไม่รวมบุรุษสรรพนามและคำเรียกขานในเครือญาติ ยกเว้นคู่สามีภรรยา โดยคำเรียกขานนี้สามารถปรากฏอยู่ที่ตำแหน่งหน้ากลางหรือหลังประโยคก็ได้

นอกจากนี้ในส่วนของปัจจัยทางด้านความสัมพันธ์ของคู่สนทนาที่ส่งผลต่อการใช้คำเรียกขานภาษาจีน ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ปัจจัย 3 ด้าน คือ 1) เพศของคู่สนทนา 2) ความใกล้ชิดกับฐานะของคู่สนทนา และ 3) อารมณ์ของผู้เรียก โดยอารมณ์ของผู้เรียกนั้น ผู้วิจัยใช้อารมณ์พื้นฐาน 4 รูปแบบตามแนวคิดของเมิ่ง เจาหลัน (孟昭兰, 2005) และจาง เจ้าหว่า (张少华, 2008) มาเป็นขอบเขตในการวิเคราะห์อารมณ์ของผู้เรียก ได้แก่ อารมณ์ร่าเริง อารมณ์เศร้า อารมณ์กลัว อารมณ์โกรธ⁴ และได้เพิ่มการวิเคราะห์อารมณ์อีกหนึ่งรูปแบบคือ อารมณ์ปกติ รวมทั้งสิ้นจะทำการวิเคราะห์อารมณ์ของผู้เรียกขณะเรียกผู้ที่ถูกเรียก 5 สถานการณ์คือ อารมณ์ร่าเริง อารมณ์เศร้า อารมณ์กลัว อารมณ์โกรธและอารมณ์ปกติ

---

³ ละครโทรทัศน์จีนทั้ง 18 เรื่อง ได้แก่ นายเย็นขากับยัยปลาหมึก (ปี 2019) ผากรักไว้ที่ท้ายครัว (ปี 2020) ถักทอรักที่ปลายฝัน (ปี 2020) ละลายรักนายมาดนิ่ง (ปี 2020) กุหลาบกลางมรสุม (ปี 2020) สุขเล็กๆที่เรียกว่าเธอ (ปี 2021) สะกดใจให้เจอเธอ (ปี 2019) รอก่อนที่ชาย (ปี 2020) รักข้างเดียวที่หวนหวน (ปี 2021) รักนะ...อย่าดังดาว (ปี 2019) รักๆในฤดูร้อน (ปี 2020) คุณบอสเพื่อนรัก (ปี 2020) จิตสัมผัสแห่งรัก (ปี 2019) เธอคือเรื่องมหัศจรรย์ (ปี 2019) คำให้การจากศพ ตอนผู้รอดชีวิต (ปี 2020) รักเกินห้ามใจ (ปี 2018) หลัวเฟย ยอดนักสืบ (ปี 2019) และ คนขุดสุสาน ตอน อุโมงค์ปริศนาแห่งเขามังกร (ปี 2020)

⁴ อารมณ์ร่าเริง หมายถึง อารมณ์ที่เกิดหลังจากการบรรลุในสิ่งที่คาดหวัง อารมณ์เศร้า หมายถึง อารมณ์ที่เกิดจากความผิดหวังใน ความปรารถนาหรือความตั้งใจบางอย่าง อารมณ์กลัว หมายถึงอารมณ์ที่เกิดจากการขาดความมั่นใจและถูกสถานการณ์บางอย่าง บังคับ ทำให้เกิดความต้องการในการหลีกเลี่ยง อารมณ์โกรธ หมายถึง อารมณ์ที่เกิดจากการสะสมของการไม่ประสบความสำเร็จใน สิ่งที่ดี หรือถูกอุปสรรคบางอย่างขวางกั้น (จาง เจ้าหว่า, 张少华, 2008)

ข้อตกลงเบื้องต้น

บทความวิจัยนี้ถอดเสียงภาษาจีนจากอักษรโรมันระบบพินอิน (Pinyin system) เป็นภาษาไทย ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาจีนและภาษาฮินดี ประกาศ ณ วันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2549

ระเบียบวิธีวิจัย

ขั้นตอนดำเนินงานวิจัยมีดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร หนังสือ งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ โดยแบ่งการค้นคว้าออกเป็น 3 ด้านคือ นิยามของคำเรียกขาน คำเรียกขานภาษาจีนกับความสัมพันธ์ของคู่สนทนา และอารมณ์พื้นฐานของมนุษย์

2. รวบรวมคำเรียกขานภาษาจีนจากละครโทรทัศน์จีนตามคำนิยาม โดยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างคำเรียกขานภาษาจีนแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากประเภทของละครโทรทัศน์ในแอปพลิเคชัน WeTV ทั้ง 6 ประเภท คือ ทรานส์ โรแมนติก Idol ขบขัน ระทึกขวัญ/สยองขวัญ และแอคชั่น โดยคัดเลือกละครโทรทัศน์จีนที่ได้รับความนิยมสูงสุดและออกฉายระหว่างปีพ.ศ.2561 - พ.ศ.2564 ประเภทละ 3 เรื่อง รวม 18 เรื่อง หลังจากนั้นจัดบันทึกคำเรียกขานที่พบทั้งหมด โดยนับการปรากฏซ้ำ พร้อมทั้งจัดบันทึกความสัมพันธ์ของคู่สนทนา 3 ด้าน คือ 1) เพศของคู่สนทนา ได้แก่ เพศชาย เพศหญิง และอื่นๆ⁵ 2) ความใกล้ชิดของคู่สนทนา ได้แก่ สนิทสนมเป็นพิเศษ สนิทสนม และไม่สนิทสนม และฐานะของคู่สนทนา ได้แก่ ผู้เรียกมีอำนาจในการพูดสูงกว่าผู้ที่ถูกเรียก (Upper class to Lower class หรือ U-L) ผู้เรียกมีอำนาจในการพูดต่ำกว่าผู้ที่ถูกเรียก (Lower class to Upper class หรือ L-U) และผู้เรียกมีอำนาจเท่ากับผู้ที่ถูกเรียก (Equal to Equal หรือ E-E) 3) อารมณ์ของ

---

⁵ บทสนทนาบางบทปรากฏคำเรียกขานที่ไม่ระบุเพศหรือไม่ได้แบ่งเพศของผู้ที่ถูกเรียกชัดเจน เช่น ลูกน้องทั้งชายและหญิงทักทายหัวหน้า พิธีกรเรียกทักทายแขกทั้งชายและหญิงในงานเลี้ยง ผู้ชมตะโกนเรียกชื่อนักมวยพร้อมกัน เป็นต้น

ผู้เรียกทั้ง 5 สถานการณ์คือ อารมณ์ร่าเริง อารมณ์เศร้า อารมณ์กลัว อารมณ์โกรธ และ อารมณ์ปกติ

3. วิเคราะห์โครงสร้างและรูปแบบของคำเรียกขานภาษาจีน หลังจากนั้นหาค่าความถี่และร้อยละระหว่างรูปแบบคำเรียกขานภาษาจีนกับความสัมพันธ์ของคู่สนทนาทั้ง 3 ด้าน

4. สรุปและวิเคราะห์ผลการทดลอง

ผลการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้ศึกษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนากับการใช้คำเรียกขานภาษาจีนในสมัยปัจจุบัน โดยศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการใช้คำเรียกขานภาษาจีนของชาวจีนผ่านละครโทรทัศน์จีนยุคปัจจุบัน 18 เรื่อง สามารถรวบรวมคำเรียกขานได้ทั้งสิ้น 6,392 คำ ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น โดยในแต่ละประเด็นจะนำเสนอรูปแบบคำเรียกขานภาษาจีนที่ปรากฏสูงสุด 5 ลำดับในสถานการณ์ต่าง ๆ ดังนี้

ประเด็นที่ 1 เพศของคู่สนทนากับการใช้คำเรียกขานภาษาจีนในสมัยปัจจุบัน

จากการวิเคราะห์โครงสร้างของคำเรียกขานภาษาจีน จะเห็นได้ว่าเพศเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อรูปแบบของคำเรียกขาน เพราะคำเรียกขานบางรูปแบบใช้ได้กับผู้ที่ถูกเรียก เพศหญิงหรือผู้ที่ถูกเรียกเพศชายเท่านั้น เช่น รูปแบบคำเรียกขาน “คำเรียกเพศชาย” ได้แก่ เซียนเซิง (先生 คุณผู้ชาย) ตี้ตี้ (弟弟 น้องชาย) เกอเกอ (哥哥 พี่ชาย) ชูชู (叔叔 อาผู้ชาย) เป็นต้น และ “คำเรียกเพศหญิง” ได้แก่ นหวีฉีเอ่ (女士 คุณผู้หญิง) ยาโถ่ว⁶ (丫头 หนู) อาอี (阿姨 น้าผู้หญิง) หรือรูปแบบ “คำบอกความอาวุโส+คำเรียกเพศชาย/หญิง” ซึ่งคำบอกความอาวุโส ได้แก่ ต้า (大 อายุมาก) เหล่า (老 อายุมากหรือแสดงความสนิทสนม) และเสี่ยว (小 อายุน้อย) ตัวอย่างเช่น เสี่ยว+ตี้ (小弟 น้องชายเล็ก) เสี่ยว+ยาโถ่ว (小丫头 หนูน้อย)

⁶ ยาโถ่ว (丫头) เป็นคำที่ใช้เรียกผู้หญิงซึ่งตรงกับภาษาไทยว่า หนู (เอี๊ยะซี่ เอี๊ยะมวรมะ, 2563)

หรือนั่งหนู) และรูปแบบ “นามสกุล+คำเรียกเพศชาย/หญิง” เช่น เรียกชายหนุ่มแจ้งจางที่อาวุโสกว่าว่า จาง+เกอ (张哥 พี่จาง) เรียกชายวัยกลางคนแซ่ฟางที่อาวุโสกว่าว่า ฟาง+ซุซุ/ฟาง+ซุ (方叔叔/方叔 อาฟาง) เรียกหญิงสาวแซ่ฉายที่อาวุโสกว่าว่า ฉาย+เจี๋ย (柴姐 พี่ฉาย) เรียกหญิงวัยกลางคนแซ่เจียงที่อาวุโสกว่าว่า เจียง+อาอี้/เจียง+อี่ (江阿姨/江姨 น้าเจียง) เป็นต้น

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาเพศของคู่สนทนากับการเลือกใช้คำเรียกขานภาษาจีนในสมัยปัจจุบัน ยังพบว่าเพศได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการเลือกใช้คำเรียกขานภาษาจีน ซึ่งรูปแบบที่ง่ายที่สุดที่ผู้เรียกเลือกใช้คือเลือกใช้คำเรียกขานที่มีคำเรียกเพศเป็นส่วนประกอบให้ตรงกับเพศของผู้ที่ถูกเรียก จากการเก็บรวบรวมคำเรียกขานภาษาจีนจากละครโทรทัศน์จีนของคู่สนทนา 4 คู่ คือ ระหว่างชายกับชาย ระหว่างชายกับหญิง ระหว่างหญิงกับหญิง และระหว่างหญิงกับชาย ปรากฏผลตามตารางดังนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบรูปแบบคำเรียกขานภาษาจีนกับเพศของคู่สนทนา

ลำดับ ที่	รูปแบบคำเรียกขาน			
	คู่สนทนา ชายกับชาย	คู่สนทนา ชายกับหญิง	คู่สนทนา หญิงกับหญิง	คู่สนทนา หญิงกับชาย
1	นามสกุลและชื่อ (546 ครั้ง)	นามสกุลและชื่อ (418 ครั้ง)	นามสกุลและชื่อ (278 ครั้ง)	นามสกุลและชื่อ (561 ครั้ง)
2	นามสกุล+ ตำแหน่ง/ฐานะ/อาชีพ (362 ครั้ง)	ชื่อ (313 ครั้ง)	ชื่อ (235 ครั้ง)	นามสกุล+ ตำแหน่ง/ฐานะ/ อาชีพ (295 ครั้ง)
3	คำบอกฐานะ ตำแหน่ง หรือ อาชีพ (271 ครั้ง)	คำเรียกเพศหญิง (144 ครั้ง)	คำเรียกเพศหญิง (102 ครั้ง)	คำบอกฐานะ ตำแหน่ง หรือ อาชีพ (140 ครั้ง)
4	คำบอกความอาวุโส+ นามสกุล (240 ครั้ง)	นามสกุล+ คำเรียกเพศหญิง (132 ครั้ง)	นามสกุล+ คำเรียกเพศหญิง (77 ครั้ง)	ชื่อ (121 ครั้ง)

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบรูปแบบคำเรียกขานภาษาจีนกับเพศของคู่สนทนา (ต่อ)

ลำดับ ที่	รูปแบบคำเรียกขาน			
	คู่สนทนา ชายกับชาย	คู่สนทนา ชายกับหญิง	คู่สนทนา หญิงกับหญิง	คู่สนทนา หญิงกับชาย
5	ชื่อ (169 ครั้ง)	นามสกุล+ ตำแหน่ง/ฐานะ/ อาชีพ (76 ครั้ง)	นามสกุล+ ตำแหน่ง/ฐานะ/ อาชีพ (56 ครั้ง)	นามสกุล+ คำเรียกเพศชาย (93 ครั้ง)

จากตารางข้างต้นจะเห็นว่า นามสกุลและชื่อเป็นรูปแบบคำเรียกขานที่ปรากฏการใช้บ่อยที่สุดในความสัมพันธ์ของคู่สนทนาทั้งสองรูปแบบ อาจกล่าวได้ว่าเพศของคู่สนทนาไม่ได้มีอิทธิพลต่อการใช้คำเรียกขานภาษาจีนรูปแบบ “นามสกุลและชื่อ” และเมื่อพิจารณาคู่สนทนาที่ผู้ที่ถูกเรียกเป็นเพศหญิงจะพบว่า ไม่ว่าผู้เรียกจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิงก็ตาม รูปแบบ คำเรียกขานภาษาจีนที่ปรากฏการใช้จากความถี่สูงไปต่ำในห้าลำดับแรกจะเหมือนกันคือ รูปแบบ “นามสกุลและชื่อ” รูปแบบ “ชื่อ” รูปแบบ “คำเรียกเพศหญิง” รูปแบบ “นามสกุล+ คำเรียกเพศหญิง” และรูปแบบ “นามสกุล+ตำแหน่ง/ฐานะ/อาชีพ” แต่สำหรับคู่สนทนาที่มี ผู้ที่ถูกเรียกเป็นเพศชายจะพบว่า ความถี่ในการใช้คำเรียกขานภาษาจีนมีความแตกต่างกันในสองลำดับสุดท้าย คือ ในคู่สนทนาเพศชายกับเพศชาย จะใช้คำเรียกขานภาษาจีนรูปแบบ “คำบอกความอาวุโส+นามสกุล” และรูปแบบ “ชื่อ” แต่ในคู่สนทนาเพศหญิงกับเพศชายจะใช้คำเรียกขานภาษาจีนรูปแบบ “ชื่อ” และรูปแบบ “นามสกุล+คำเรียกเพศชาย” เมื่อวิเคราะห์การใช้คำเรียกขานภาษาจีนตามเพศของผู้ที่ถูกเรียก พบว่าการเรียกขานผู้ที่ถูกเรียกเพศชายในละครโทรทัศน์จีนปรากฏการใช้ “ตำแหน่ง/ฐานะ/อาชีพ” มาเป็นส่วนประกอบในคำเรียกขานมากกว่าการเรียกเพศหญิง เช่น เหล่าต้า (老大 ลูกพี่) เหล่าป๋าน (老板 เจ้าแก) ทันจาง (探长 หัวหน้าสืบสวน) ช่ง+เจี๋ยวโซ่ว (孔教授 ศาสตราจารย์ช่ง) เหวอ+ก่วนเจีย (何管家 พ่อบ้านเหอ) เป็นต้น

ตัวอย่างที่ 1 อู๋ ตงนำสนทนากับประธานบริษัทที่มีนามสกุลว่า ชู (หญิงกับชาย)

ภาษาต้นฉบับ 吴东娜-苏总: “**苏总**, 非常感谢您的好意, 但是我真的不喜欢不劳而获的感觉。”

ภาษาฉบับแปล อู๋ ตงนำ-ประธานชู: “**ประธานชู** ชอบคุณในความหวังดีของท่านเป็นอย่างยิ่ง แต่ฉันไม่ชอบความรู้สึกของการได้มาโดยที่ไม่ได้ออกแรง”

(จากละครโทรทัศน์เรื่อง กุหลาบกลางมรสุม ตอนที่ 34)

ตัวอย่างที่ 2 ฉี ฉิงยฺหวี่สนทนากับตำรวจที่ชื่อว่า จู จื่อสยง (ชายกับชาย)

ภาษาต้นฉบับ 齐成宇-朱梓雄: “**朱警官**, 不必了, 我今天来就没想过带陈梦走, 我就是想跟她死在这儿。”

ภาษาฉบับแปล ฉี ฉิงยฺหวี่-จู จื่อสยง: “**ตำรวจจู** ไม่จำเป็นหรอก ที่ฉันมาวันนี้ไม่ได้คิดจะพาเฉิน เมิงไป เพราะฉันอยากตายพร้อมกับหล่อนที่นี่”

(จากละครโทรทัศน์เรื่อง เธอคือเรื่องมหัศจรรย์ ตอนที่ 23)

นอกจากนี้คำเรียกขานรูปแบบ “คำบอกความอาวุโส+นามสกุล” ก็ปรากฏการใช้กับผู้ที่ถูกเรียกเพศชายมากกว่าเพศหญิงเช่นกัน เช่น เหล่า+ฉิง (老彭) เหล่า+สหวี (老徐) เสี่ยว+หลี่ (小李) เป็นต้น ในทางกลับกันพบว่าการเรียกขานผู้ที่ถูกเรียกเพศหญิงในละครโทรทัศน์จีนปรากฏการใช้ “คำเรียกเพศ” มาเป็นส่วนประกอบในคำเรียกขานมากกว่าการเรียกเพศชาย เช่น นหวี่ฉีอู๋ (女士 คุณผู้หญิง) เจี้ยเจี้ย (姐姐 พี่สาว) จาง+อาอี (张阿姨 น้าจาง) อัน+กุเหนียง⁷ (安姑娘 หญิงสาวอัน) และผู้เรียกมักนิยมเรียกผู้ที่ถูกเรียกเพศหญิงด้วย “ชื่อ” รองลงมาจาก คำเรียกขานรูปแบบ “นามสกุลและชื่อ”

ตัวอย่างที่ 3 ฉาย เสี่ยวชีสนทนากับหญิงสาวที่อาวุโสกว่าตนที่มีนามสกุลว่า ฉาย

ภาษาต้นฉบับ 柴小七-柴姐: “**柴姐, 柴姐**, 你别哭, 别哭, 你想让我还债是吗? 你只要别哭, 你要我做什么, 我都答应你好不好?”

⁷ กุเหนียง (姑娘) แปลว่า คุณหนู คุณผู้หญิง ที่ยังไม่ได้แต่งงาน (เสี่ยวชย เอี่ยมวรมณ, 2563)

ภาษาฉบับแปล ฉายเสี่ยวซี-พีฉาย: “**พี(สาว)ฉาย พี(สาว)ฉาย** คุณอย่าร้องให้
 อย่าร้องให้ คุณอยากให้ฉันใช้หนี้ใช้ไหม ขอแค่คุณเลิกร้องให้ คุณอยากให้ฉันทำอะไร ฉัน
 รับปากทุกอย่างเลยดีไหม”

(จากละครโทรทัศน์เรื่อง รักนะ...ยัยต่างดาว ตอนที่ 1)

ประเด็นที่ 2 ความใกล้ชิดและฐานะของคู่สนทนากับการใช้คำเรียกขานภาษาจีน

ความใกล้ชิดระหว่างบุคคล คือ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียกและผู้ที่ถูกเรียก โดย
 แบ่งความสัมพันธ์ออกเป็น 3 รูปแบบคือ สนทนาสนมเป็นพิเศษ สนทนาสนม และไม่สนทนาสนม
 ส่วนฐานะ หมายถึง ตำแหน่ง: หลักฐานลำดับความเป็นอยู่ในสังคม (ราชบัณฑิตยสถาน,
 2556) ในการศึกษาคำเรียกขานนี้ ฐานะของบุคคลจะดูจากอำนาจในการพูดของบุคคลในบท
 สนทนาหนึ่งๆ ประกอบด้วยอำนาจ 3 ระดับคือ 1) ผู้เรียกมีอำนาจในการพูดสูงกว่าผู้ที่ถูก
 เรียก (U-L) เช่น หัวหน้างาน ผู้อาวุโส ผู้ซื้อสินค้า เป็นต้น 2) ผู้เรียกมีอำนาจในการพูดต่ำกว่า
 ผู้ที่ถูกเรียก (L-U) เช่น ลูกน้อง ผู้มีอายุน้อย พนักงานบริการ เป็นต้น 3) ผู้เรียกมีอำนาจ
 เท่ากันกับผู้ที่ถูกเรียก (E-E) เช่น สามี-ภรรยา เพื่อนนักเรียน เพื่อนร่วมห้อง เป็นต้น สามารถ
 แสดงรายละเอียดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับอำนาจในการพูดได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ลักษณะของอำนาจในการพูดกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ลักษณะของอำนาจในการพูด	ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
1. ผู้ที่มีอำนาจในการพูดสูงไปต่ำ (U-L)	ผู้อาวุโสกับผู้มีอายุน้อย, หัวหน้ากับลูกน้อง, ผู้จ้างกับผู้รับจ้าง, ลูกพี่กับลูกน้อง, คุณครูกับนักเรียน, แพทย์กับพยาบาล
2. ผู้ที่มีอำนาจในการพูดเท่ากัน (E-E)	สามีกับภรรยา, เพื่อนนักเรียน, คนไม่รู้จัก, แพทย์กับผู้ป่วย, เพื่อนร่วมงาน, เจ้าแก้วกับลูกค้า
3. ผู้ที่มีอำนาจในการพูดต่ำไปสูง (L-U)	ผู้มีอายุน้อยกับผู้อาวุโส, ลูกน้องกับหัวหน้า, นักเรียนกับครู พนักงานบริการกับลูกค้า, ลูกสมุนกับลูกพี่, พนักงานกับเจ้าแก้ว

ตารางข้างต้นแสดงรายละเอียดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตามฐานะที่จัดกลุ่มตามลักษณะของอำนาจในการพูดของผู้เรียกและผู้ที่ถูกเรียก เมื่อนำลักษณะของอำนาจในการพูดมาสังเคราะห์รวมกับความใกล้ชิดระหว่างผู้เรียกกับผู้ที่ถูกเรียก เพื่อวิเคราะห์ความถี่ของคำเรียกขานภาษาจีนรูปแบบต่าง ๆ จะสามารถแสดงได้ดังนี้

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบรูปแบบคำเรียกขานภาษาจีนกับความใกล้ชิดและฐานะของคู่สนทนา

ความสัมพันธ์ ของคู่สนทนา		ลำดับที่				
		1	2	3	4	5
คู่สนทนา ที่สนิท สนมเป็น พิเศษ	U-L	นามสกุลและ ชื่อ (270 ครั้ง)	ชื่อ (212 ครั้ง)	คำบอกความ อาวุโส+ นามสกุล (65 ครั้ง)	คำบอกความ อาวุโส+ชื่อ (30 ครั้ง)	นามสกุล+ ตำแหน่ง/ ฐานะ/อาชีพ (20 ครั้ง)
	E-E	นามสกุลและ ชื่อ (1,009 ครั้ง)	ชื่อ (487 ครั้ง)	คำบอกความ อาวุโส+ นามสกุล (196 ครั้ง)	นามสกุล+ ตำแหน่ง/ ฐานะ/อาชีพ (96 ครั้ง)	คำนามอื่นๆ (88 ครั้ง)
	L-U	คำบอกฐานะ ตำแหน่ง หรือ อาชีพ (249 ครั้ง)	นามสกุล+ ตำแหน่ง/ ฐานะ/อาชีพ (243 ครั้ง)	นามสกุลและ ชื่อ (82 ครั้ง)	คำเรียกเพศ ชาย (67 ครั้ง)	นามสกุล+ คำเรียกเพศ ชาย (65 ครั้ง)
คู่สนทนา ที่สนิท สนม	U-L	นามสกุลและ ชื่อ (101 ครั้ง)	ชื่อ (39 ครั้ง)	นามสกุล+ ตำแหน่ง/ ฐานะ/อาชีพ (29 ครั้ง)	นามสกุล+ คำเรียกเพศ หญิง (20 ครั้ง)	คำบอกความ อาวุโส+ นามสกุล (11 ครั้ง)
	E-E	นามสกุลและ ชื่อ (127 ครั้ง)	นามสกุล+ ตำแหน่ง/ ฐานะ/อาชีพ (70 ครั้ง)	ชื่อ (42 ครั้ง)	นามสกุล+คำ เรียกเพศชาย (18 ครั้ง)	คำนามอื่นๆ (12 ครั้ง)

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบรูปแบบคำเรียกขานภาษาจีนกับความใกล้ชิดและฐานะของคู่สนทนา (ต่อ)

ความสัมพันธ์ ของคู่สนทนา		ลำดับที่				
		1	2	3	4	5
คู่สนทนา ที่สนิท สนม	L-U	นามสกุล+ ตำแหน่ง/ ฐานะ/อาชีพ (149 ครั้ง)	คำบอกฐานะ ตำแหน่ง หรือ อาชีพ (109 ครั้ง)	คำเรียก เพศหญิง (49 ครั้ง)	คำเรียก เพศชาย (40 ครั้ง)	นามสกุล+คำ เรียกเพศหญิง (29 ครั้ง)
คู่สนทนา ที่ไม่สนิท สนม	U-L	นามสกุลและ ชื่อ (35 ครั้ง)	คำบอกความ อาวุโส+คำ เรียกเพศหญิง (17 ครั้ง)	คำนามอื่นๆ (16 ครั้ง)	คำเรียกเพศ หญิง (13 ครั้ง)	คำบอกความ อาวุโส+คำ เรียกเพศชาย (12 ครั้ง)
	E-E	นามสกุลและ ชื่อ (154 ครั้ง)	นามสกุล+ ตำแหน่ง/ ฐานะ/อาชีพ (138 ครั้ง)	คำบอกฐานะ ตำแหน่ง หรือ อาชีพ (58 ครั้ง)	นามสกุล+คำ เรียกเพศหญิง (55 ครั้ง)	นามสกุล+คำ เรียกเพศชาย (47 ครั้ง)
	L-U	คำเรียก เพศหญิง (66 ครั้ง)	คำเรียก เพศชาย (58 ครั้ง)	คำบอกความ อาวุโส+คำ เรียกเพศชาย (45 ครั้ง)	นามสกุล+ ตำแหน่ง/ ฐานะ/อาชีพ (39 ครั้ง)	คำบอกฐานะ ตำแหน่งหรือ อาชีพ (20 ครั้ง)

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง 3 สิ่งคือรูปแบบคำเรียกขานภาษาจีน ความใกล้ชิด และฐานะหรืออำนาจในการพูดระหว่างผู้เรียกกับผู้ที่ถูกเรียก จากความถี่ที่ปรากฏในตารางจะพบว่า

ในสถานการณ์ที่ผู้เรียกและผู้ที่ถูกเรียกสนิทสนมกันเป็นพิเศษ เช่น ความสัมพันธ์แบบสามีภรรยา คู่รัก เพื่อนสนิท เพื่อนที่ทำงานกลุ่มเดียวกัน เป็นต้น เมื่อผู้เรียกมีอำนาจในการพูดสูงกว่าหรือเท่ากันกับผู้ที่ถูกเรียก มักจะใช้รูปแบบคำเรียกขานเรียงตามความถี่สูงไปต่ำสามลำดับแรกเหมือนกันคือ คำเรียกขานรูปแบบ “นามสกุลและชื่อ” รูปแบบ “ชื่อ” และรูปแบบ “คำบอกความอาวุโส+นามสกุล” แต่เมื่อผู้เรียกมีอำนาจในการพูดต่ำกว่าผู้ที่ถูก

เรียก มักจะใช้รูปแบบคำเรียกขานเรียงตามความถี่สูงไปต่ำสามลำดับแรกคือ รูปแบบ “คำบอกฐานะ ตำแหน่งหรืออาชีพ” รูปแบบ “นามสกุล+ตำแหน่ง/ฐานะ/อาชีพ” และรูปแบบ “นามสกุลและชื่อ” จะเห็นว่าแม้แต่ในกลุ่มที่ผู้เรียกกับผู้ที่ถูกเรียกสนิทกันเป็นพิเศษ ฐานะ (อำนาจในการพูด) ก็มีอิทธิพลต่อการใช้คำเรียกขาน กล่าวคือ ถ้าผู้เรียกมีฐานะสูงหรือเท่าเทียมกับผู้ที่ถูกเรียก มักจะเรียก “ชื่อและนามสกุล” หรือ “ชื่อ” ของผู้ที่ถูกเรียกโดยตรง แต่ถ้าผู้เรียกมีฐานะต่ำกว่าผู้ที่ถูกเรียก ผู้เรียกมักจะใช้คำเรียกขานที่มี “คำบอกฐานะ ตำแหน่งหรืออาชีพ” เป็นส่วนประกอบมากกว่าการเรียกนามสกุลและชื่อของผู้ที่ถูกเรียกโดยตรง

ตัวอย่างที่ 4 กู้ เซ็งหนานสนทนากับผู้ชายที่แอบรักตนเองที่ชื่อว่า ลู่ จิ้น (E-E)

ภาษาต้นฉบับ 顾胜男-路晋: “路晋, 你是不是喜欢我?”

ภาษาฉบับแปล กู้ เซ็งหนาน-ลู่ จิ้น: “ลู่ จิ้น นายชอบฉันใช่ไหม”

(จากละครโทรทัศน์เรื่อง ผาทรักไว้ที่ท้ายครัว ตอนที่ 10)

ตัวอย่างที่ 5 เหล่าเออร์สนทนากับหัวหน้าเพศชายของตนเองที่ชื่อหมา ต้าต่านและชายที่ตนนับถือที่ชื่อว่า หู ปาอี (L-U)

ภาษาต้นฉบับ 老二-马大胆、胡八一: “老大, 我看事情已经这个样子了, 就不要再逼他了, 让他再好好想想…没事啊, 胡大哥, 你再好好想一下, 没事啊。”

ภาษาฉบับแปล เหล่าเออร์-หมา ต้าต่านและหู ปาอี: “ลูกพี่ ผมว่าเรื่องราวมาถึงขนาดนี้แล้ว ก็อย่าบังคับเขาอีกเลย ให้เขาลองคิดดีดีอีกครั้ง...ไม่เป็นไรนะ พี่ชาย(ใหญ่)หู คุณลองคิดอีกหน่อย ไม่เป็นไร”

(จากละครโทรทัศน์เรื่อง คนขุดสุสาน ตอน อุโมงค์ปริศนาแห่งเขามังกร ตอนที่ 14)

ในสถานการณ์ที่ผู้เรียกและผู้ที่ถูกเรียกสนิทสนมกัน เช่น ความสัมพันธ์แบบเพื่อนร่วมงาน เพื่อนโรงเรียนเดียวกัน เพื่อนบ้าน พ่อของเพื่อน น้องของเพื่อน เป็นต้น เมื่อผู้เรียกมีอำนาจในการพูดสูงกว่าหรือเท่ากันกับผู้ที่ถูกเรียกจะใช้รูปแบบคำเรียกขานที่คล้ายกันคือ ถ้าผู้เรียกมีอำนาจในการพูดสูงกว่ามักจะใช้รูปแบบคำเรียกขานเรียงตามความถี่สูงไปต่ำ

สามลำดับแรกคือ คำเรียกขานรูปแบบ “นามสกุลและชื่อ” รูปแบบ “ชื่อ” และรูปแบบ “นามสกุล+ตำแหน่ง/ฐานะ/อาชีพ” ในขณะที่ถ้าผู้เรียกมีอำนาจในการพูดเท่ากับผู้ที่ถูกเรียก รูปแบบคำเรียกขานสองลำดับข้างท้ายจะสลับกัน คือ คำเรียกขานรูปแบบ “นามสกุลและชื่อ” รูปแบบ “นามสกุล+ตำแหน่ง/ฐานะ/อาชีพ” และรูปแบบ “ชื่อ” แต่เมื่อผู้เรียกมีอำนาจในการพูดต่ำกว่าผู้ที่ถูกเรียก มักจะใช้รูปแบบคำเรียกขานที่แตกต่างออกไปอย่างสิ้นเชิง สามารถเรียงตามความถี่สูงไปต่ำสามลำดับแรกคือ คำเรียกขานรูปแบบ “นามสกุล+ตำแหน่ง/ฐานะ/อาชีพ” รูปแบบ “คำบอกฐานะ ตำแหน่งหรืออาชีพ” และรูปแบบ “คำเรียกเพศชาย/เพศหญิง” จะเห็นว่าถ้าผู้เรียกมีฐานะสูงกว่าก็ยังคงเรียก “นามสกุลและชื่อ” หรือ “ชื่อ” ของผู้ที่ถูกเรียกโดยตรง แต่ถ้าผู้เรียกมีฐานะต่ำกว่าผู้ที่ถูกเรียก ผู้เรียกนอกจากจะใช้คำเรียกขานที่มี “คำบอกฐานะ ตำแหน่งหรืออาชีพ” เป็นส่วนประกอบแล้วยังใช้ “คำเรียกเพศชาย/คำเรียกเพศหญิง” มาเป็นคำเรียกขานด้วย และหลีกเลี่ยงการเรียกนามสกุลและชื่อหรือชื่อของผู้ที่ถูกเรียกโดยตรง

ตัวอย่างที่ 6 เซี่ย เทียนสนทนากับชายอาวุโสกว่าตนที่ชื่อว่า วัน เหนียน (L-U)

ภาษาต้นฉบับ 夏天-万年: “万年哥哥, 这是你送我的吗?”

ภาษาฉบับแปล เซี่ย เทียน-วัน เหนียน: “พี่(ชาย)ว่าน เหนียน นี่คือของที่พี่มอบให้ฉันใช่ไหม”

(จากละครโทรทัศน์เรื่อง รอก่อนพี่ชาย ตอนที่ 17)

ตัวอย่างที่ 7 ลิ่ง ซันสนทนากับแฟนสาวของรุ่นพี่ที่ชื่อว่า ถง เหนียน (L-U)

ภาษาต้นฉบับ 令山-佟年: “大嫂, 你这衣服好好看啊!”

ภาษาฉบับแปล ลิ่ง ซัน-ถง เหนียน: “พี่สะใภ้ใหญ่ เสื้อตัวนี้ของพี่สวยมากเลย”

(จากละครโทรทัศน์เรื่อง นายเย็นชากับยัยปลาหมึก ตอนที่ 4)

ในสถานการณ์ที่ผู้เรียกและผู้ที่ถูกเรียกไม่สนิทสนมกัน เช่น แพทย์กับผู้ป่วย เจ้าแม่กับลูกค้า พนักงานบริการกับลูกค้า ตำรวจกับผู้ร้าย เป็นต้น ผู้เรียกจะมีการใช้รูปแบบ

คำเรียกขานที่หลากหลายคือ ถ้าผู้เรียกมีอำนาจในการพูดสูงกว่า มักจะใช้รูปแบบคำเรียกขานเรียงตามความถี่สูงไปต่ำสามลำดับแรกคือ คำเรียกขานรูปแบบ “นามสกุลและชื่อ” รูปแบบ “คำบอกความอาวุโส+คำเรียกเพศหญิง” และรูปแบบ “คำนามอื่นๆ” ถ้าผู้เรียกมีอำนาจในการพูดเท่ากันกับผู้ที่ถูกเรียก มักจะใช้รูปแบบคำเรียกขานเรียงตามความถี่สูงไปต่ำสามลำดับแรกคือคำเรียกขานรูปแบบ “นามสกุลและชื่อ” รูปแบบ “นามสกุล+ตำแหน่ง/ฐานะ/อาชีพ” และรูปแบบ “คำบอกฐานะ ตำแหน่ง หรืออาชีพ” นอกจากนี้ยังปรากฏการใช้คำเรียกขานรูปแบบ “นามสกุล+คำเรียกเพศหญิง/เพศชาย” บ่อยครั้งอีกด้วย แต่ถ้าผู้เรียกมีอำนาจในการพูดต่ำกว่า รูปแบบคำเรียกขานที่ผู้เรียกเลือกใช้เรียงตามความถี่สูงไปต่ำสามลำดับแรกคือ คำเรียกขานรูปแบบ “คำเรียกเพศหญิง/เพศชาย” รูปแบบ “คำเรียกเพศชาย” และ “คำบอกความอาวุโส+คำเรียกเพศชาย” จะเห็นว่าคำเรียกขานที่ถูกใช้ในสถานการณ์ที่ผู้เรียกและผู้ที่ถูกเรียกไม่สนิทสนมกันนั้น เมื่อผู้เรียกมีฐานะสูงกว่าหรือเท่ากันกับผู้ที่ถูกเรียกก็ยังคงปรากฏการเรียก “นามสกุลและชื่อ” ของผู้ที่ถูกเรียก แต่จะหลีกเลี่ยงการเรียก “ชื่อ” ของผู้ที่ถูกเรียกเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ยังปรากฏการใช้ “คำบอกฐานะ ตำแหน่งหรืออาชีพ” และ “คำบอกความอาวุโส+คำเรียกเพศชาย/หญิง” อีกด้วย แต่ในสถานการณ์ที่ผู้เรียกมีฐานะต่ำกว่าจะหลีกเลี่ยงการเรียก “นามสกุลและชื่อ” และไม่ปรากฏการเรียก “ชื่อ” ของผู้ที่ถูกเรียกเลย แต่มักเรียกผู้ที่ถูกเรียกด้วยคำเรียกขานรูปแบบ “คำเรียกเพศชาย/หญิง” หรือ “คำบอกความอาวุโส+คำเรียกเพศชาย/เพศหญิง” หรือ “นามสกุล+ตำแหน่ง/ฐานะ/อาชีพ”

ตัวอย่างที่ 8 หญิงอาวุโสกว่าคนหนึ่งสนทนากับหญิงอีกคน (U-L)

ภาษาต้นฉบับ 某女1-某女2: “哎呦! 走路看着点, 小姑娘。”

ภาษาฉบับแปล หญิง1-หญิง2: “อ้อ้ย เดินมองทางหน่อยสิ *สาวน้อย*”

(จากละครโทรทัศน์เรื่อง สะกดใจให้เจอเธอ ตอนที่ 28)

ตัวอย่างที่ 9 จาง ต้าเฉียงสนทนากับตำรวจนายหนึ่ง (E-E)

ภาษาต้นฉบับ 张大强-某警官: “警官, 我冤枉了, 我没干什么啊。”

ภาษาฉบับแปล จาง ต้าเฉิง-ตำรวจนายหนึ่ง: “ตำรวจครับ ผมถูกใส่ร้าย ผมไม่ได้ทำอะไรเลย”

(จากละครโทรทัศน์เรื่อง คำให้การจากศพ ตอนผู้รอดชีวิต ตอนที่ 4)

ตัวอย่างที่ 10 พนักงานขายสนทนากับลูกค้าเพศหญิง (L-U)

ภาษาต้นฉบับ 售货员-顾客: “小姐, 您看这双, 这双是我们店里的新品。”

ภาษาฉบับแปล พนักงานขาย-ลูกค้า: “คุณผู้หญิง คุณดูคู่นี้ คู่นี้เป็นสินค้าใหม่ในร้านของเรา”

(จากละครโทรทัศน์เรื่อง กุหลาบกลางมรสุม ตอนที่ 2)

กล่าวโดยสรุป ข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า 1) “ชื่อ” เป็นรูปแบบคำเรียกขานที่จะถูกใช้ในสถานการณ์ที่ผู้เรียกและผู้ที่ถูกเรียกสนิทสนมกันในระดับหนึ่ง ซึ่งจะถูกใช้บ่อยเมื่อผู้เรียกมีฐานะสูงหรือเท่ากันกับผู้ที่ถูกเรียก และไม่ปรากฏการใช้เลยถ้าผู้เรียกไม่สนิทและมีฐานะต่ำกว่าผู้ที่ถูกเรียก 2) “นามสกุลและชื่อ” เป็นรูปแบบคำเรียกขานที่ใช้ได้ทั้งในสถานการณ์ที่ผู้เรียกและผู้ที่ถูกเรียกสนิทสนมและไม่สนิทสนมกัน แต่จะปรากฏการใช้บ่อยลงเมื่อผู้เรียกมีฐานะต่ำกว่าผู้ที่ถูกเรียก 3) “นามสกุล+ตำแหน่ง/ฐานะ/อาชีพ” เป็นรูปแบบคำเรียกขานที่จะถูกใช้บ่อยเมื่อผู้เรียกมีฐานะต่ำกว่าผู้ที่ถูกเรียกและมีความสนิทสนมกันในระดับหนึ่ง แต่ถ้าในสถานการณ์ที่ผู้เรียกกับผู้ที่ถูกเรียกไม่สนิทสนมกัน คำเรียกขานรูปแบบนี้จะปรากฏการใช้บ่อยเมื่อผู้เรียกมีฐานะเท่าเทียมกับผู้ที่ถูกเรียก 4) ผู้เรียกที่มีฐานะต่ำกว่าผู้ที่ถูกเรียกมักจะใช้ “ตำแหน่ง/ฐานะ/อาชีพ” และ “คำเรียกเพศชาย/หญิง” มาเป็นส่วนประกอบในคำเรียกขาน ตัวอย่างเช่น การใช้คำเรียกขานรูปแบบ “คำเรียกเพศชาย/หญิง” เพียงองค์ประกอบเดียว ได้แก่ เซียนเซิง (先生 คุณผู้ชาย) ชูชู (叔叔 อาผู้ชาย) นหวี่ฉี (女士 คุณผู้หญิง) เสี่ยวเจี๋ย (小姐 คุณหนู/นางสาว/คุณผู้หญิง) เจี๋ยเจี๋ย (姐姐 พี่สาว) หรือการใช้คำ

⁸ เสี่ยวเจี๋ย (小姐) เป็นคำที่ใช้เรียกยกย่องหญิงสาวที่ยังไม่ได้แต่งงาน (เสี่ยวซี ยี่ฮง, 2563)

เรียกขานรูปแบบ “คำบอกฐานะ ตำแหน่งหรืออาชีพ” ได้แก่ เหล่าต้า (老大 ลูกพี่/พี่ใหญ่) เหล่าป๋าน (老板 เจ้าแก) เหล่าซือ (老师 ครู/อาจารย์) เจี้ยวโซ่ว (教授 ศาสตราจารย์) จู่เหริน (主任 หัวหน้า) เฉียนเป่ย์ (前辈 ผู้อาวุโส) และการใช้คำเรียกขานรูปแบบ “คำบอก ความอาวุโส+คำเรียกเพศหญิง/เพศชาย” ได้แก่ ต้าเจี้ย (大姐 พี่สาวใหญ่) ต้าเสี่ยวเจี้ย (大小姐 คุณหนูใหญ่) ต้าซู่ (大叔 อาใหญ่) เสี่ยวเกอเกอ (小哥哥 พี่ชายอายุน้อย) เป็นต้น

ประเด็นที่ 3 อารมณ์ของผู้เรียกกับการใช้คำเรียกขานภาษาจีน

อารมณ์ หมายถึง ความรู้สึกทางใจที่เปลี่ยนแปลงไปตามสิ่งเร้า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) นักจิตวิทยาชาวตะวันตกและตะวันออกได้แบ่งประเภทอารมณ์พื้นฐานของมนุษย์ แตกต่างกันไป ซึ่งผู้วิจัยเลือกอารมณ์พื้นฐาน 4 รูปแบบตามแนวคิดของเมิ่ง เจาหลัน (孟昭兰) และจาง เจ้าหฺวา (张少华) มาเป็นขอบเขตในการทำวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อารมณ์ ร่าเริง อารมณ์เศร้า อารมณ์โกรธ อารมณ์กลัว และได้เพิ่มการวิเคราะห์อารมณ์ปกติเพิ่มอีก หนึ่งประเภท รวมทั้งสิ้นจะทำการวิเคราะห์อารมณ์ของผู้เรียกขณะเรียกผู้ที่ถูกเรียก 5 สถานการณ์คือ อารมณ์ปกติ อารมณ์ร่าเริง อารมณ์โกรธ อารมณ์เศร้า และอารมณ์กลัว ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบรูปแบบคำเรียกขานภาษาจีนกับอารมณ์ต่าง ๆ ของผู้เรียก

อารมณ์	ลำดับที่				
	1	2	3	4	5
อารมณ์ ร่าเริง	นามสกุลและ ชื่อ (158 ครั้ง)	ชื่อ (110 ครั้ง)	นามสกุล+ ตำแหน่ง/ ฐานะ/อาชีพ (76 ครั้ง)	คำบอกฐานะ ตำแหน่ง หรือ อาชีพ (37 ครั้ง)	คำนามอื่นๆ (32 ครั้ง)

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบรูปแบบคำเรียกขานภาษาจีนกับอารมณ์ต่าง ๆ ของผู้เรียก (ต่อ)

อารมณ์	ลำดับที่				
	1	2	3	4	5
อารมณ์ เศร้า	นามสกุลและ ชื่อ (146 ครั้ง)	ชื่อ (78 ครั้ง)	นามสกุล+ ตำแหน่ง/ ฐานะ/อาชีพ (41 ครั้ง)	คำบอกฐานะ ตำแหน่ง หรือ อาชีพ (36 ครั้ง)	คำบอกความ อาวุโส+นามสกุล (26 ครั้ง)
อารมณ์ กลัว	นามสกุลและ ชื่อ (63 ครั้ง)	ชื่อ (48 ครั้ง)	นามสกุล+ ตำแหน่ง/ ฐานะ/อาชีพ (41 ครั้ง)	คำบอกฐานะ ตำแหน่ง หรือ อาชีพ (33 ครั้ง)	คำบอกความ อาวุโส+นามสกุล (13 ครั้ง)
อารมณ์ โกรธ	นามสกุลและ ชื่อ (420 ครั้ง)	นามสกุล+ ตำแหน่ง/ ฐานะ/อาชีพ (51 ครั้ง)	ชื่อ (48 ครั้ง)	คำนามอื่นๆ (38 ครั้ง)	คำบอกความ อาวุโส+นามสกุล (22 ครั้ง)
อารมณ์ ปกติ	นามสกุลและ ชื่อ (1,019 ครั้ง)	นามสกุล+ ตำแหน่ง/ ฐานะ/อาชีพ (583 ครั้ง)	ชื่อ (554 ครั้ง)	คำบอกฐานะ ตำแหน่ง หรือ อาชีพ (351 ครั้ง)	คำบอกความ อาวุโส+นามสกุล (227 ครั้ง)

จากตารางข้างต้นจะเห็นว่าในสถานการณ์ที่ผู้เรียกอยู่ในอารมณ์ปกติ อารมณ์เศร้า หรืออารมณ์กลัว รูปแบบคำเรียกขานที่ผู้เรียกมักจะใช้ก็คือ 1) “นามสกุลและชื่อ” 2) “ชื่อ” 3) “นามสกุล+ตำแหน่ง/ฐานะ/อาชีพ” 4) “คำบอกฐานะ ตำแหน่งหรืออาชีพ” และ 5) “คำบอกความอาวุโส+นามสกุล” คำเรียกขานทั้ง 5 รูปแบบนี้มีความถี่อยู่ในห้าลำดับแรกที่ใช้อยู่

ในแต่ละสถานการณ์ ส่วนในขณะที่ยังอยู่ในอารมณ์ร่าเริงหรืออารมณ์โกรธจะปรากฏการใช้คำเรียกขานที่คล้ายคลึงกับอารมณ์ทั้งสามข้างต้น แต่แตกต่างกันที่เมื่อผู้เรียกอยู่ในอารมณ์ร่าเริงหรืออารมณ์โกรธ ผู้เรียกจะใช้ “คำนามอื่น ๆ” บ่อยครั้ง กล่าวคือเมื่อผู้เรียกอยู่ในอารมณ์ร่าเริง คำเรียกขานรูปแบบ “คำนามอื่น ๆ” จะถูกใช้เป็นการเรียกขานแทนที่คำเรียกขานรูปแบบ “คำบอกความอาวุโส+นามสกุล” เช่น เป่าเป่ย์ (宝贝 ยาหยี) ซื่อฝู่ (師傅 ใช้เรียกยกย่องผู้มีศิลป์วิชาชีพ) ไฉ่วซิง⁹ (寿星 ผู้เฒ่าดาวอายุยืน) เป็นต้น และขณะที่ผู้เรียกอยู่ในอารมณ์โกรธ ผู้เรียกจะใช้ คำเรียกขานรูปแบบ “คำนามอื่น ๆ” แทนที่คำเรียกขานรูปแบบ “คำบอกฐานะ ตำแหน่งหรืออาชีพ” เช่น จูปาเจี้ย (猪八戒 ตือโป๊ยก่าย) เสี่ยวจี (小子 เด็กน้อย) เต่าเหียนกู่ย (讨厌鬼 ผีนารำคาญ เป็นคำที่ใช้เรียกบุคคลที่นารำคาญ) เป็นต้น

สรุปผลการวิจัย

สำหรับสถานภาพทางสังคมของคู่สนทนาที่ส่งผลต่อการใช้คำเรียกขานภาษาจีน สามารถแยกวิเคราะห์ตาม 3 ปัจจัยหลัก คือ เพศ ความใกล้ชิดระหว่างบุคคลกับฐานะ และอารมณ์ ซึ่งปัจจัยทั้งสามนี้ต่างส่งผลต่อการใช้คำเรียกขานภาษาจีนของผู้เรียก ดังนี้

1) เพศกับการใช้คำเรียกขาน พบว่า เพศส่งผลต่อคำเรียกขานภาษาจีนทั้งในเชิงโครงสร้างและการเลือกใช้ ซึ่งในเชิงโครงสร้างนั้นเพศเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อรูปแบบของคำเรียกขานภาษาจีน เพราะคำเรียกเพศเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของคำเรียกขานบางรูปแบบ เพื่อช่วยจำกัดขอบเขตการใช้ว่าจะใช้คำเรียกขานนั้น ๆ กับผู้ที่ถูกเรียกเพศหญิงหรือเพศชาย จากการรวบรวมข้อมูลพบว่ารูปแบบคำเรียกขานที่มีคำเรียกเพศเป็นส่วนประกอบที่ปรากฏการใช้ได้แก่คำเรียกขาน 2 รูปแบบคือ รูปแบบ “คำเรียกเพศชาย/หญิง” และรูปแบบ “นามสกุล+คำเรียกเพศชาย/หญิง” นอกจากคำเรียกขานที่มีคำเรียกเพศเป็นส่วนประกอบแล้ว เพศของคู่สนทนายังส่งผลต่อการเลือกใช้คำเรียกขานรูปแบบต่างๆ เช่น

⁹ ไฉ่วซิง (寿星) แปลว่า ผู้เฒ่าดาวอายุยืน เป็นคำที่ใช้เรียกบุคคลที่ฉลองวันเกิด (เสี่ยวซัย เอี่ยมวรเมธ, 2563)

คำเรียกขานรูปแบบ “นามสกุลและชื่อ” สามารถใช้ได้กับทั้งเพศชายและเพศหญิง และยังเป็นรูปแบบคำเรียกขานที่มีความถี่ในการใช้สูงที่สุดในแต่ละความสัมพันธ์ คำเรียกขานรูปแบบ “ชื่อ” มักใช้กับผู้ที่ถูกเรียกเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ในทางกลับกัน คำเรียกขานรูปแบบ “คำบอกฐานะ/ตำแหน่ง/อาชีพ” รูปแบบ “คำบอกความอาวุโส+นามสกุล” และรูปแบบ “นามสกุล+ตำแหน่ง/ฐานะ/อาชีพ” ทั้งสามรูปแบบนั้นปรากฏการใช้บ่อยกับผู้ที่ถูกเรียกเพศชายมากกว่าเพศหญิง

2) ความใกล้ชิดระหว่างบุคคล ฐานะกับการใช้คำเรียกขาน พบว่า 2.1) “ชื่อ”

เป็นรูปแบบคำเรียกขานที่จะถูกใช้ในสถานการณ์ที่ผู้เรียกและผู้ที่ถูกเรียกสนิทสนมกันในระดับหนึ่ง ซึ่งจะถูกใช้บ่อยเมื่อผู้เรียกมีฐานะสูงหรือเท่ากันกับผู้ที่ถูกเรียก และไม่ปรากฏการใช้เลยถ้าผู้เรียกไม่สนิทกันและมีฐานะต่ำกว่าผู้ที่ถูกเรียก 2.2) “นามสกุลและชื่อ” เป็นรูปแบบคำเรียกขานที่ใช้ได้ทั้งในสถานการณ์ที่ผู้เรียกและผู้ที่ถูกเรียกสนิทสนมและไม่สนิทสนมกัน แต่จะปรากฏการใช้บ่อยลงเมื่อผู้เรียกมีฐานะต่ำกว่าผู้ที่ถูกเรียก 2.3) “นามสกุล+ตำแหน่ง/ฐานะ/อาชีพ” เป็นรูปแบบคำเรียกขานที่จะถูกใช้บ่อยในสถานการณ์ที่ผู้เรียกกับผู้ที่ถูกเรียกสนิทสนมกันในระดับหนึ่งและผู้เรียกมีฐานะต่ำกว่าผู้ที่ถูกเรียก แต่ถ้าในสถานการณ์ที่ผู้เรียกกับผู้ที่ถูกเรียกไม่สนิทสนมกัน คำเรียกขานรูปแบบนี้จะปรากฏการใช้บ่อยเมื่อผู้เรียกมีฐานะเท่าเทียมกับผู้ที่ถูกเรียก 2.4) ผู้เรียกที่มีฐานะต่ำกว่าผู้ที่ถูกเรียกมักจะใช้ “ตำแหน่ง/ฐานะ/อาชีพ” และ “คำเรียกเพศชาย/หญิง” มาเป็นส่วนประกอบในคำเรียกขาน ได้แก่ คำเรียกขานรูปแบบ “คำเรียกเพศชาย/หญิง” เช่น ชูชู (叔叔 อาผู้ชาย) เหยเหย (爷爷 ปู่) อาอี (阿姨 น้าผู้หญิง) เจี้ยเจี้ย (姐姐 พี่สาว) และคำเรียกขานรูปแบบ “คำบอกความอาวุโส+คำเรียกเพศชาย/เพศหญิง” เช่น ต้า+ชู (大叔 อาใหญ่) เสี่ยว+หัวจี (小伙子 พ่อหนุ่ม/ไอ้หนุ่ม) ต้า+พี่สาว (大姐 พี่สาวใหญ่) เสี่ยว+ยาโถว (小丫头 หนูน้อยหรือนั่งหนู, ใช้เรียกหญิงอายุน้อย) เป็นต้น

3) อารมณ์กับการใช้คำเรียกขาน พบว่า ในสถานการณ์ที่ผู้เรียกอยู่ในอารมณ์ปกติ

อารมณ์เศร้า หรืออารมณ์กลัว มักจะใช้คำเรียกขานภาษาจีน 5 รูปแบบต่อไปนี้ คือ 1) “ชื่อ” 2) “นามสกุลและชื่อ” 3) “คำบอกฐานะ ตำแหน่งหรืออาชีพ” 4) “คำบอกความอาวุโส+

นามสกุล” และ 5) “นามสกุล+ตำแหน่ง/ฐานะ/อาชีพ” คำเรียกขานภาษาจีนทั้ง 5 รูปแบบนี้มีความถี่อยู่ในห้าลำดับแรกที่ใช้อยู่ในแต่ละสถานการณ์ และในขณะที่ผู้เรียกอยู่ในอารมณ์ร่าเริงหรืออารมณ์โกรธก็ปรากฏการใช้คำเรียกขานที่คล้ายคลึงกับอารมณ์ทั้งสามข้างต้น แต่แตกต่างกันที่เมื่อผู้เรียกอยู่ในอารมณ์ร่าเริงหรืออารมณ์โกรธ ผู้เรียกจะใช้ “คำนามอื่นๆ” เป็นคำเรียกขานซึ่งมีความถี่การใช้สูงกว่า คำเรียกขานรูปแบบ “คำบอกความอาวุโส+นามสกุล” และ คำเรียกขานรูปแบบ “คำบอกฐานะ ตำแหน่งหรืออาชีพ”

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคู่สนทนากับการใช้คำเรียกขานภาษาจีนในสมัยปัจจุบัน พบว่าไม่ว่าผู้เรียกกับผู้ที่ถูกเรียกจะอยู่ในสถานการณ์ที่สนิทสนมหรือไม่สนิทสนมก็ตาม ถ้าผู้เรียกมีฐานะต่ำกว่าผู้ที่ถูกเรียก ผู้เรียกมักจะใช้คำเรียกขานที่มี “ตำแหน่ง/ฐานะ/อาชีพ” เป็นส่วนประกอบ โดยพบว่าคำเรียกขานภาษาจีนรูปแบบ “นามสกุล+ตำแหน่ง/ฐานะ/อาชีพ” ปรากฏการใช้บ่อยครั้งที่สุด

นอกจากนี้รูปแบบคำเรียกขานภาษาจีนที่ปรากฏการใช้บ่อยครั้งในความสัมพันธ์ของคู่สนทนาทั้ง 3 ด้านมักเป็นคำเรียกขานภาษาจีนที่มี “นามสกุล” เป็นส่วนประกอบ ได้แก่ 1) นามสกุลและชื่อ 2) นามสกุล+ตำแหน่ง/ฐานะ/อาชีพ 3) คำบอกความอาวุโส+นามสกุล 4) นามสกุล+คำเรียกเพศชาย และ 5) นามสกุล+คำเรียกเพศหญิง ซึ่งก็สอดคล้องกับจาง ลี่จิ้ง (张丽静, 2020) ที่กล่าวว่าชาวจีนค่อนข้างให้ความสำคัญกับนามสกุล ดังจะเห็นได้จากลำดับของการเขียนชื่อที่จะใช้นามสกุลวางไว้หน้าชื่อ เช่น จาง หมิ่น (张敏) เวิน เฉ่าชิง (温少卿) ช่งกวน อี้ (上官易) เป็นต้น และผลการวิจัยยังพบว่าในขณะที่ผู้เรียกอยู่ในอารมณ์โกรธมักจะนำ “นามสกุล (ซึ่ง 姓)” ของผู้ที่ถูกเรียกมาใช้ในการเรียกขาน โดยจะเป็นคำเรียกขานรูปแบบ “นามสกุล+de” เช่น ชิงเว่ย+de (姓魏的 ไอ้แซ่เว่ย) ชิงหู+de (姓胡的 ไอ้แซ่หู) ชิงเฉิน+de (姓陈的 ไอ้แซ่เฉิน) เป็นต้น การนำนามสกุลเข้ามาเป็นส่วนประกอบของคำเรียกขานนี้นับว่าเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งในภาษาจีน ดังที่ตึง เจียเฟิน (2548) และเมซม สอด

สองกฤษฎ (2553) ที่ต่างก็พบว่ารูปแบบคำเรียกขานภาษาจีนที่ต่างจากไทยอย่างเด่นชัดคือ คำเรียกขานที่มีนามสกุลเป็นส่วนประกอบ จากเหตุผลต่าง ๆ นี้แสดงให้เห็นว่านามสกุลมีความสำคัญต่อรูปแบบคำเรียกขานภาษาจีนเป็นอย่างมาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้รวบรวมเฉพาะคำเรียกขานในสังคม ไม่รวมคำเรียกขานที่เกิดขึ้นระหว่างเครือญาติของครอบครัวหนึ่ง ๆ ยกเว้นคู่สามีกับภรรยา ในการทำวิจัยครั้งถัดไปสามารถต่อยอดวิจัยในเรื่องคำเรียกขานในครอบครัวเพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กัลยา ดิงศภักดิ์, ม.ร.ว. และ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2531). *การใช้คำเรียกขานในภาษาไทย สมัยกรุงรัตนโกสินทร์: รายงานผลการวิจัย*. โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จันทิมา อังคพนชกิจ. (2557). *การวิเคราะห์ข้อความ*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
ติดยุ ศรีนราวัฒน์. (2559). *ภาษาและภาษาศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่2). สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ดิง เจียเฟิน. (2548). *การเปรียบเทียบการใช้คำเรียกขานในภาษาไทยกับภาษาจีน* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ]. The central library of Srinakharinwirot University. http://search.swu.ac.th/permalink/f/1hfhm9m/ALEPH_MONO000083409

เจียรชัย เอี่ยมวรเมธ. (2563). *พจนานุกรมจีน-ไทย ฉบับใหม่*. อมการพิมพ์.

นันทิกานต์ จันทร์อภิบาล. (2554). *การใช้คำเรียกขานคู่สนทนาที่ไม่คุ้นเคย* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ]. The central library of

Srinakharinwirot University. http://search.swu.ac.th/permalink/f/1hfh9m/ALEPH_MONO000331872

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาจีนและภาษาฮินดู พ.ศ.

2550. (2549, 22 ธันวาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนพิเศษ 2 ง. หน้า 1.

เมฆม สอดส่องกฤษ. (2553). *วัฒนธรรมการใช้ภาษาไทยและภาษาจีน: ระบบคำเรียกขาน*.

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. นานมีบุ๊คส์
พับลิเคชั่น.

ภาษาจีน

陈芝芳. (2014). 从权势与等同关系看称谓中的“老/小”+姓, *语文学刊*, 2014 (13), 17-18, 28.

马宏基、常庆丰. (1998). *称谓语*. 新华出版社.

孟昭兰. (2005). *情绪心理学*. 北京大学出版社.

齐会杰. (2020). 浅析汉语称谓语的演变. *文化产业*, 2020 (18),
114-115.

秦旭. (2001). 称谓言语行为的语用方式、功能及语境制约. *扬州教育学院学报*, 2001 (1), 23-27.

任娟娟. (2019). 语用身份视角下汉语称呼语泛化现象研究. *浙江外国语学院学报*, 2019 (5), 60-67.

吴晓君. (2006). “姓+称呼语”一类结构研究 [硕士学位论文, 湖南师范大学]. China National Knowledge Infrastructure (CNKI).

易正中. (2013). “小+姓氏+哥/姐”一种值得推广的面称方式. *现代语文 (语言研究版)*, 2013 (01), 73-75.

张丽静. (2020). 认知语言学视角下的英汉称谓语对比研究. *产业与科技论坛*, 2020 (16), 183-184.

张少华. (2008). *情绪心理学*. 暨南大学出版社.

中国社会科学院语言研究所词典编辑室编. (2016). *现代汉语词典* (第七版). 商务印书馆.

ภาษาอังกฤษ

Austin, J.L. (1962). *How to Do Things with Words*. Oxford University press.

Coates, J. (1992). Address. In William Bright (Ed.), *International Encyclopedia of Linguistics*. (pp.23-24). Oxford University press.

Yang, X. (2010). Address Forms of English: Rules and Variations. *The Journal of Language Teaching and Research*, 5(1), 743-745.